

STRASIDLÁŘ

MEZI NÁMI PŘÍZRAKY

HYNEK KLIMEK

ILUSTRACE
ZDEŇKA ŠTUDLAROVÁ

Hynek Klimek

STRAŠIDLÁŘ

Mezi námi přízraky

Ilustrace Zdeňka Študlarová

Vydala Grada Publishing, a.s. pod značkou **bambóok**
U Průhonu 22, 170 00 Praha 7
obchod@grada.cz, www.grada.cz
tel.: +420 234 264 401, fax: +420 234 264 400
jako svou 5886. publikaci

Odpovědná redaktorka Magdalena Jimelová
Jazyková úprava Štěpánka Poupětová
Návrh obálky Zdeňka Študlarová
Grafická úprava a sazba Jan Šístek
Počet stran 64
První vydání, Praha 2015
Vytiskla tiskárna FINIDR s.r.o., Český Těšín

© Grada Publishing, a.s., 2015

Upozornění pro čtenáře a uživatele této knihy

*Všechna práva vyhrazena. Žádná část této tištěné či elektronické knihy nesmí být reprodukována a šířena v papírové, elektronické či jiné podobě bez předchozího písemného souhlasu nakladatele. Neoprávněné užití této knihy bude **trestně stíháno**.*

ISBN 978-80-247-9797-7 (ve formátu PDF)

ISBN 978-80-247-9798-4 (ve formátu ePUB)

ISBN 978-80-247-5401-7 (print)

OBSAH

Průvodce se představuje	5
O kostlivci z Univerzity Karlovy	7
O přízracích známých a slavných	10
O přízracích v kočárech	16
O bosých marnotratnicích a vytrestaných kráskách	20
O přízracích z kraje rybníků a blat	23
O zámeckém oslu a prastarém kocourovi	26
O poctivém kronikáři a strašícím spisovateli	29
O přízracích zlotřilců	31
O Hýkavém Matějovi a jemu podobných	34
O bezhlavých přízracích	37
O hlavní pušky a třech zabitých Francouzkách	43
O jedenácti a ještě jednom dalším vysvobozeném ze zakletí	45
O Marzebille	49
O Klepálkovi	53
O dalších přízracích	55
Vypravěč se loučí	64

PRŮVODCE SE PŘEDSTAVUJE

Jmenuji se Ignác, pocházím z Prahy a ve svém vyprávění vás zavedu do světa přízraků. Sám jsem jedním z nich. Podobně jako mnozí z nás, i já jsem býval člověkem, ale přestože jsem měl možnost stát se potřebným a prospěšným svým současníkům, promarnil jsem ji. Dopustil jsem se neodpustitelné chyby, a proto moje duše nenalezla klid a bloumá nadále místy, kde jsem žil.

Můj táta byl známý lékárník a vážený občan. Ve svém oboru se dokonale vyznal a jeho lékárna byla věhlasná. Znali ji nejen Pražané, ale vyhledávali ji i lidé odjinud, když se po širém kraji rozkřiklo, že můj otec dokáže nemocným vždy dobře poradit, co jim uleví a pomůže.

Vedl mě k tomu, abych se stal jeho následovníkem. Zpočátku mě to bavilo i těšilo, a to mi vydrželo dlouhé roky. Jenomže na prahu dospělosti mě začalo bavit i něco jiného než lékárna a medikamenty, které mě táta učil připravovat potřebným. Líbila se mi pohledná děvčata a zábavy, na nichž jsem si s nimi mohl zatancovat. I rozmařilé pitky s kamarády v hospodách. Těšilo mě to čím dál víc, třebaže se na mě kvůli tomu nejenom otec, ale i matka zlobili. Vyčítali mi, že se rozmařilým radovánkám věnuji víc než učení a práci v lékárně. Jenomže já jejich dobře míněného nabádání a napomínání nedbal. Měl jsem svou hlavu a zábavy s děvčaty a také v hospodách mě těšily čím dál víc než práce v lékárně a studium.

Můj prospěch ve škole se horšil a na univerzitu mě nepřijali. Rodiče to velmi zarmoutilo. Pak mi umřela máma a nedlouho po ní i táta. Asi k tomu napomohlo trápení, které se mnou měli.

Smutek nad jejich ztrátou jsem se snažil zaplašit v pochybných radovánkách. Pozvolna jsem prohýřil veškerý majetek, který mi po rodičích zůstal. I s rodným domem, lékárnou a veškerým jejím vybavením. Stal se ze mne žebrák.

Kamarádičci z hospod, za které jsem často platíval útratu, se pojednou vytratili. I do té doby přítulná děvčata mě odbývala a nechtěla se mnou nic mít. Namísto

vrcholu, na který jsem mohl dojít, jsem poznal dno lidského života. Pozdě jsem pochopil svou nerozvážnost. Trápil jsem se, ale nikdo mě nelitoval. Vždyť jsem si za bídu, která se stala mou jedinou věrnou společnicí, mohl sám. V zimě, prožité na ulicích a v chatrném opuštěném přístřešku na okraji města, jsem onemocněl a jara se nedožil. Není divu, že můj duch nenalezl posmrtný klid. Stal jsem se smutným přízrakem.

Můj příklad snad jiné odradí od toho, aby promrhali svůj talent a možnosti tak jako já. To je mou jedinou útěchou v krutém údělu být smutným přízrakem.

Občas nás přízraky někdo zahlédne a může se stát, že se s námi i setká tváří v tvář. Takových, jako jsem já, i většiny bílých paní, o kterých vám už ale vyprávěla jedna z nich v úvodním dílu Strašidlářů o hradních strašidlech, a mnohých dalších z nás, se nikdo bát nemusí. Nikdy nikomu neublížíme. A jestli někoho vyděsí náš zjev, za to nemůžeme. Je to jeho zbytečný problém. Nemá být strašpytel.

O KOSTLIVCI Z UNIVERZITY KARLOVY

Podobně jako já dopadl i pedel, jak se říkávalo školníkům, z Univerzity Karlovy. Také měl rád veselou společnost a většinu večerů, často až do pozdní noci, trávil v hospodě. Cítil se v ní mnohem lépe než ve skromně zařízené, malé světničce, kterou v sousedství univerzity obýval.

Ve společnosti hospodských kumpánů se mu líbilo tak, že si ani nenašel žádné děvče, se kterým by navázal vážnou známost. Popravdě, párkrát sice narazil na dívku, která se mu líbila, ale protože pivo, jemuž nedokázal odolat, mu bylo milejší, každá se s ním záhy rozešla.

Mzda, kterou pobíral, nebyla natolik vysoká, aby mohl v hospodě vysedávat každodenně. Koncem každého měsíce nemíval v kapse ani krejcar, třel bídu a posezení v milovaném prostředí si až do další výplaty musel odpustit.

Jednou se pak stalo, že zaslechl rozhovor dvou profesorů z fakulty medicíny, kteří si stýskali, že je nezbytné opakovaně odložit plánovanou výuku studentů v pitevně. Vždyť jim už po řadu dnů nepřivezli žádné tělo, na kterém by bylo možné pitvu provést.

Pražský kat v tom čase už dlouho neměl práci a kromě těl popravených hrdlořezů a dalších lumpů, kteří provedli něco obzvlášť hanebného, již drahnou dobu žádné jiné na univerzitu k názorné výuce studentů medicíny nedostali.

Tehdy byla velká většina lidí bohabojných. Dát souhlas k poskytnutí svého těla po smrti k pitvě pro výuku mediků by považovali za neodpustitelný hřích. Nejenom měšťané, ale

i nejubožejší z žebráků si přáli být pohřbeni ve vysvěcené půdě hřbitova. Nechtěli, aby jejich duše měla problém u nebeské brány, která podle všeobecného přesvědčení zůstala pro duše takových hříšníků uzavřená.

„Promiňte, slovutní pánové, že jsem vyslechl vaše slova. Mluvili jste ale tak hlasitě, že jsem nemohl přeslechnout, o čem si povídáte,“ vmísil se pedel opatrně do rozhovoru profesorů.

„A vy byste nám snad k tomu chtěl něco říci?“ zeptal se ho nevraživě jeden z vyrušených profesorů.

I druhý se na pedela zahleděl podmračeně, avšak pedela to neodradilo od toho, aby svůj nápad vyřkl.

„Inu, já bych své tělo pro pitevnu poskytl. Prodám ho. Samozřejmě by vám nemohlo posloužit hned, ale až po mé smrti, avšak prodal bych ho hned, abyste měli jistotu, že ho budete mít,“ nabídl.

„To byste vážně udělal?“ otázal se nedůvěřivě jeden z profesorů a nepokrytě se přitom otrásl odporem.

„Jistě,“ potvrdil neochvějně pedel.

„Vždyť je to jenom pozemská schránka pro moji duši, a k čemu je dobrá, až dokoná svou pozemskou pouť,“ dodal.

„Hm. Když se na to díváte takhle, snad bychom se mohli o koupi vašeho těla dohodnout. Projednám to ještě s děkanem a dám vám vědět,“ odvětil po zamyšlení jeden z profesorů a druhý mu přitakal.

Děkan, nejvyšší představený univerzity, souhlasil, a tak se obchod s pedelovým tělem uskutečnil. Když obdržel peníze, do hospody začal chodit každodenně a nevydržel spolustolovníkům nepromluvit, za co peníze získal. Několik z jeho hospodských kumpánů jej pak následovalo a svá těla prodali univerzitě také.

Netrvalo ovšem příliš dlouho, než pedel prohýřil veškeré peníze, které za své tělo dostal. Pak se zase trápil jejich

nedostatkem. Jeho zdraví to rozhodně neprospělo a zakrátko zemřel. Den pohřbu byl ale odložen – pedelovo tělo předtím posloužilo k výuce studentů medicíny.

Posmrtného klidu se však nedočkal. Nebylo mu dopřáno pokojně spát věčným spánkem, protože prodejem svého těla dal špatný příklad ostatním. V podobě kostlivce vylezl v noci z hrobu a šouravým krokem kráčel ztemněnými pražskými ulicemi k univerzitě. Truchlivě vzpomínal na dobu, kdy tam vykonával své školnické povinnosti. Loudal se známými místy a pozdě litoval, jak špatně žil, a také svého osudového rozhodnutí o prodeji tělesných ostatků.

Smutný kostlivec prý bývá v prostorách univerzity i v jejím okolí občas k zahlédnutí dodnes. Někdy tam postává u vstupních dveří. Nikomu však neublíží a před každým člověkem raději zmizí do ústraní.

O PŘÍZRACÍCH ZNÁMÝCH A SLAVNÝCH

Je mezi námi mnoho takových, kteří za svého života bývali známými osobnostmi. Někteří z nich se stali nezapomenutelnými svým příkladným životem a činy, kterými se provždy zapsali do dějin. Jiným již jejich současníci nemohli zapomenout tvrdost, nesmlouvavost a některým i krutost, podlost, lakotu a jiné špatné vlastnosti. To pak přetrvalo v lidových vyprávěních a promítlo se i do pověstí, které si to s nimi posmrtně nezřídká nelitostně vyřídily.

Pověsti zaznamenaly, že občas lze spatřit i někdejší slavné české krále, zejména Karla IV., s úctou nazývaného Otec vlasti. O jeho přízraku se vypráví nejen v Praze, ale vídán prý byl a ještě čas od času bývá i na Karlštejně a také na Kašperku nad Kašperskými Horami.

O tom už ale podrobně vyprávěla bílá paní ze zříceniny hradu Skála ve Strašidláři o hradních strašidlech, a tak to po ní podruhé opakovat nebudu. To samé platí i o první manželce Karla IV. Blance z Valois, proslulém rybníkáři Jakubu Krčínovi z Jelčan, zakladateli hradů Rabí a Švihova Půtovi Švihovském a dalších, o kterých jste se již mohli dozvědět v předchozích dílech Strašidlářů. Zaměřím se na ty, o kterých ještě žádný z mých předchůdců nevyprávěl, a je jich dost a dost. Ani zdaleka se na všechny nedostane. Jen na ty nejzajímavější a nejjvýjimečnější. Tedy alespoň podle mého úsudku.

Možná už ze Starých pověstí českých Aloise Jiráska víte, že na Chodsku v zámku na Trhanově se pánu Lamingerovi z Albenreuthu, Chody nazývanému Lomikar, zjevil přízrak

rychtáře Jana Sladkého zvaného Kozina. Lomikar ho nechal popravít, protože byl vůdcem rebelie, které se Chodové odvážili, když bránili svá králem daná práva, jež jim Lomikar odpíral.

Pod šibenicí Kozina pronesl chodským nářečím památná slova: „Lomikare, Lomikare! Do roka a do dne volám tě před soudní stolicu Boží. Hin sa hukáže...“

Víc už přičiněním kata říci nestačil. Ve výroční den své smrti se ovšem doopravdy Lomikarovi v pokoji trhanovského zámku zjevil a zděšený Lomikar se, stížen mrtvicí, skácel mrtev k zemi.

Tím ale podle chodských pověstí jeho trest neskončil. I on sám se podle jedné z nich stal přízrakem. Nyní musí v psí podobě pobíhat po Chodsku. Povídá se, že nezřídka ho tak lidé zahlédli zejména v okolí Klenci pod Čerchovem, kde byl pohřben v kryptě pod kostelem svatého Martina, a u zámku v Trhanově.

V podobě přízračného psa nyní za noci pobíhá rovněž duch nelítostného správce někdejších dolů u Merklína na Plzeňsku. Horníci o něm říkali, že se k nim v práci chová jako honící pes, a v něj se také po svém skonu proměnil. V psí podobě si pak uvědomil, jak byl na podřízené tvrdý, litoval toho a své chování úplně změnil. K lidem se lísá a je rád za každé pohlazení a vlídné slovo.

K vysvobození z údělu přízraku mu to ale zatím nepomohlo, protože v místě zvaném U Tří kamenů prý bývá občas k vidění dodnes.

V Chebu se povídá o přízraku knížete a vojevůdce Albrechta z Valdštejna, kterému doprovod u kočáru dělá šestice přízračných jezdců mávajících ve vzduchu meči. Koňům, ve čtyřspřeží táhnoucím kočár, jiskří oči a z tlam jim šlehají plameny.

V Rokycanech se vypráví o dvanácti konšelech, kteří se přeli nejenom o důležitých věcech, ale i o úplných maličkostech. Na ničem se nemohli dohodnout, a město tím trpělo. O jedné úplné a nevýznamné maličkosti se přeli tak dlouho, až zestárlí a jeden po druhém zemřel.

V domě U Pangrlů na Malém náměstí, kde zasedali při svých nekonečných rokováních, se pak začali scházet v přízračných podobách. Dál pokračují v nekonečném dohadování. Trvá to už po celá staletí, a to i poté, kdy byl v sedmdesátých letech minulého století dům U Pangrlů zbořen. Na jeho místě byla postavena novostavba, ale konšelé nezmizeli. V přízračné podobě se ve starobylých oděvech scházejí i v nových prostorách. Nadále se přou při nekonečných

debatách o záležitostech, které už dávno ztratily význam a pro současníky upadly v zapomnění.

V zámku v Hradci nad Moravicí na Opavsku se zcela pravidelně ve výroční den svého úmrtí a někdy i jindy objevuje přízrak knížete Felixe Marii. Skonal roku 1848 rukou vraha ve Frankfurtu nad Mohanem. Pohřben byl v Hradci nad Moravicí, ale posmrtný klid zřejmě nenalezl. Protože ztratil pojem o čase, občas vystupuje z hrobu a hledá Dorotheu Zaháňskou, kterou postrádá.

Říká se, že i v současnosti naruší občas noční klid na zámku cvaknutí kliky u dveří, jejich zaskřípění, náhlé bouchnutí okna, které předtím bylo nepochybně zavřené, zavržení parket či jiné tajemné zvuky. To přízrak knížete hledá svou milovanou.

Zkuste se zeptat zaměstnanců zámku, třeba vám to potvrdí.

Rytíře, kterého milovala a její otec ho dal zákeřně zabít, aby se zbavil nechtěného zetě, hledá, jak zaznamenala pověst, přízrak urozené paní Sabiny z Vřesovic ve zříceninách hradu Krupka na Teplicku. Děje se tak jednou za sto let ve výroční den jeho smrti. Paní Sabina svého milého dlouho nepřezila, nad jeho smrtí se utrápila.

Duchové Viléma z Landštejna, i dalších někdejších hradních pánů a paní a jejich blízkých, se údajně dodnes zjevují v mohutné zřícenině hradu Landštejn v České Kanadě na Jindřichohradecku. Nestrání se prý současníků, kteří se k nim chovají s patřičnou pokorou a úctou.

Naopak se s nimi rádi pomodlí i porozprávějí nejen o zašlých časech. Ani přítomná doba jim není cizí a zajímají se o ni.

Rovněž přízrak Bedřicha z Donína se podle tvrzení údajných svědků občas vrací do hradu, který býval jeho domovem, a to v Kostomlatech nad Labem na Nymbursku. Hledá ztracený čas, do kterého by se jistě rád vrátil a napravil chyby, kterých se za života dopustil.

V Kozojedech na Litoměřicku mívali potíž s přízrakem rytíře Kuneckého. Ve stáří se z něj stal nerudný mrzout, který peskoval služebnictvo a protivný byl i na členy své rodiny. Když zemřel, vylézal za noci z hrobu jako přízrak, na koni jezdil zámeckou zahradou a pokaždé přitom pobořil zeď. Asi ji ve tmě neviděl. Neustále ji museli opravovat.

Rozhodli se proto, že v noci budou v zahradě stát strážní s hořícími pochodněmi, aby přízrak zahnali. Kdyby se zahnat nedal, tak by mu alespoň posvítili, aby s koněm nenarazil do zdi.

Jenomže rytíř na ně vyzrál. Začal se objevovat v podobě velikánského psa a byl to on, kdo zahnal strážné, ne naopak, jak se mělo stát. Až po čase to rytíře asi omrzelo anebo unavilo, byl přece jen už starý, a tak se přestal zjevovat.

+

O životě statečného a nesmírně odvážného, avšak zároveň nemilosrdného, krutého a obávaného velitele pluku pandurů z doby Rakouska-Uherska - barona Friedricha Trencka - byly napsány celé knihy. Jeho život skončil neobjasněnou smrtí v kasematách na Špilberku v Brně, kde byl uvězněn.

Podle svého přání byl pohřben v kryptě kapucínského kostela v mnišské kutně a s okovy na ruku i nohu. Zanedlouho se začal zjevovat jeho přízrak a děsil chodce, kteří v nočních hodinách kolem kostela procházeli. Někteří ho zahlédli i za dne v kryptě a viděn byl rovněž na hradě Špilberku.

Trvalo to dlouhé roky, až do dne, kdy se v kryptě u jeho rakve o svátku Všech svatých zjevila průsvitná ženská postava. Klečela se sepjatýma rukama. Patrně mu svými modlitbami vyprosila milost. Od toho dne se přízrak divokého barona Trencka přestal zjevovat. Proslýchá se, že se ale od té doby pokaždé na svátek Všech svatých zjevuje v klášterní kryptě u Trenckovy rakve ona. Kým byla a jak a zda vůbec byla Trenckovi blízká, jsem se nedozvěděl.

O PŘÍZRACÍCH V KOČÁRECH

O nejdne ze známých historických osobností se vypráví, že za některé ze svých činů nenalezla její duše posmrtný klid a v podobě přízraku se hlavně za noci musí prohánět v kočáře. Pomínu již zmíněného Jakuba Krčina z Jelčan a další, o kterých zaznamenaly pověsti, že jejich kočár nezdřídka táhnou čerti ve zvířecích podobách. Nebudu vyprávět ani o zatvrzelé pohance kněžně Drahomiře, jejíž povoz za noční tmy rachotívá v okolí Pražského hradu. O těch jste se už možná dozvěděli anebo můžete dozvědět z předchozích dílů Strašidlarů. Dalšíh přízraků v kočárech je ale hodně, a tak mám na výběr.

Pověst z Tachova pomohla zachovat povědomí o tom, že za svou tvrdost a nemilosrdnost k poddaným byl neméně tvrdě potrestán baron Jan Filip Husman. Od posmrtného trestu mu nepomohlo ani to, že v Tachově nechal založit klášter pro mnichy pavlány. Jako přízrak musí za noci v černém kočáře taženém čtyřspřežím černých koní, vedle kterých pádí malí černí psi, zběsilou rychlostí objíždět cestou necestou po tachovském panství. Černí psíci přitom dbají, aby kočár

nezpomalil, jinak umdlévající koně kousnou do šlach nad kopytem, aby je přiměli k trysku. Nezahálejí ani o vánočních svátcích, právě na Štědrý den prý byl kočár s pykajícím baronem spatřen nejčastěji.

Velmi pozoruhodné drama musí donekonečna podstupovat přízrak rytíře Ctibora, provinilého pána beze stopy zaniklého hradu u Častrova na Pelhřimovsku.

Říká se, že hrad stával v místě, kde je v lese hájovna Barborka. Právě sem rytíře vozívá kočár, ze kterého šlehají plameny. Čeká tady na něj rytířův syn a kočár se svým hříšným otcem se pokouší ohnivým mečem zahnat do rybníku

Louvar. Rytíř si to nikdy nenechá líbit a do potomka se pustí v souboji, při kterém oba i s kočárem zmizí ve vodě. V následných nocích si vše zopakují.

V Chotěboři musel za nocí jezdit v kočáře přízrak Rašína z Rýzemberka. Pykal tak za hříchy, kterých se v životě dopustil. Kočár vyjížděl vždy o půlnoci a táhli ho tři černí

koně, kterým plály hřívy i ocasy a z tlam jim šlehaly plameny. Soucitní Chotěbořané se Rašína pokoušeli vysvobodit, což se jim posléze po dvou nezdařených pokusech podařilo pomocí svěcené vody. Tu na něj po společné modlitbě v kostele, když se odvážíla vstoupit do cesty tryskem běžícím koním, chrstla odvážná ctnostná panna. Koně se před ní vzepjali na zadní, ale zastavili se, a ona mohla dokončit svůj ušlechtilý skutek a pokropit i Rašína. Vysvobozená Rašínova duše jí vděčně poděkovala a odlétla k nebesům.

Vysvobození se dočkal také přízrak nemilosrdného vrchního Hoppy ze zámku v Bystré na Svitavsku. Krutý vrchní poháněl a dřel poddané na robotách do úpadu. Modlili se, aby nebesa za to seslala na Hoppu trest, a jejich prosby byly vyslyšeny. Když na ně vrchní

jednou zase křičel jako pomínutý, na do té doby jasné obloze se náhle objevil temný mrak a do vrchního uhodil blesk.

Od té doby se zjevoval jeho bezhlavý přízrak v kočáře. Trest, který ho stihl, ale neměl vliv na jeho povahu. Nepolepšil se a bezhlavě vykloněný z okénka šlehal kolem kočáru karabáčem. Přesto se našel jeho vysvoboditel, kterému se vrchního zželelo. Klid mu svými modlitbami vyprosil soucitný mladý kněz.

Dodnes však musí za noci jezdit v ohnivém kočáře taženém párem ohnivých koní přízrak hříšného správce Ulricha ve

Žďáru nad Sázavou. Žádný vysvoboditel se pro něj dosud nenašel.

Samotné přízračné kočáry jezdívají v Lysé nad Labem na Nymbursku. Prohánějí se zámeckým parkem, který nechal vybudovat hrabě Špork, s řadou alegorických soch, mezi kterými nechybí ani sfingy. Jestliže v kočárech někdo sedí, krčí se uvnitř a neukazuje se.

O přízračných kočárech s duchy provinilých nešťastníků, kteří nemají po smrti pokoj, se vypráví ještě na celé řadě dalších míst, avšak myslím, že jsem se o nich napovídál již dost. Proto své vyprávění zpestřím jinými historkami.

O BOSÝCH MARNOTRATNICÍCH A VYTRESTANÝCH KRÁSKÁCH

V zámeckém parku ve Vlašimi a někdy i v jeho okolí je za noci možné spatřit přízračnou dvojici bosých dívek. Bývaly dcerami zámeckého pána. Rozmazlenými, rozmařilými a marnotratnými. Osudným se jim stalo, když od brány zámku odehly žebračka, prosícího o alespoň krajíček chleba.

„Chleba máme v zámku dost, ale pro darmojedy žádný!“ odsekla na jeho prosbu jedna ze slečinek.

„Než bys nám ho ujídal, raději si z něj necháme udělat střevíce,“ přidala s úšklebkem druhá.

Její sestře se ztřeštěný nápad zalíbil a přes domluvy rodičů si střevíce z chlebového těsta skutečně nechaly udělat. S pomocí ševce to zvládl zámecký kuchař.

Našňořené a obuté v chlebových střevících se pak v neděli vydaly do kostela na mši. U kostela se setkaly s žebračkem, kterého u zámku výsměšně odbyly. Když spatřil na jejich nohou

